

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»
Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра аудіовізуального мистецтва

Калашник О.П.

СЦЕНАРНО-РЕЖИСЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Робоча програма освітнього компонента
для здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Ведучий програм телебачення»
спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

Полтава – 2024

УДК 378: 791.5

Калашник О. П. Сценарно-режисерська діяльність: робоча програма освітнього компоненту для здобувачів другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Ведучий програм телебачення спеціальність 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво/ укл. : О. П. Калашник. Полтава, 2024. 38 с.

Рецензенти:

М. Г. Сайбеков, д. ф., ст вик.

І. В. Цебрій, д. п. н., проф.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Державного закладу "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка" від 21.06.2024 (протокол № 12).

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Опис навчальної дисципліни.....	8
Структура навчальної дисципліни.....	14
Тематика лекційних занять.....	15
Тематика практичних занять.....	16
Завдання для самостійної роботи.....	17
Оцінювання результатів навчання та критерії оцінювання.....	18
Питання до екзамену.....	24
Рекомендовані джерела інформації.....	19
Показчик.....	29
Додатки.....	37

ВСТУП

Назва дисципліни	Сценарно-режисерська діяльність
Анотація	<p>Дисципліна «Сценарно-режисерська діяльність» відноситься до дисциплін підготовки магістрантів спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» денної форми навчання. Дисципліна спрямована на формування у здобувачів вищої освіти уявлень про допоміжні та основні інформаційні технології в роботі над створенням відеоконтенту, художнє та режисерське сприйняття світу. Це дисципліна, що є завершальною в системі викладання монтажу, операторсої майстерності, відео виробництва та, власне, режисури початкового рівня. Професійна термінологія, створення літературних сценаріїв, розробка режисерських сценаріїв, розкадровка, - це необхідні компоненти, якими повинен володіти магістрант.</p> <p>Підвищення рівня кваліфікації з режисури аудіовізуальних творів є передумовою вивчення дисципліни. Цей предмет виконує важливе завдання по підготовці фахівців-професіоналів для успішної роботи в сфері кіно-відео мистецтв. Вони здатні поєднувати глибокі теоретичні знання з навичками практичної роботи, що безумово відтворює це гармонійне поєднання в роботі над відео контентом.</p> <p>Сучасна кіно-, телеіндустрія та високий рівень технологій створення екранного зображення дозволяє реалізувати будь-які задуми, а тому магістри повинні досконало володіти ними для створення конкурентоздатного аудіовізуального контенту. Особливо важливим для майбутніх фахівців є поєднання практичних вмій та навичок з теоретичними знаннями, що сприяють більш глибокому осмисленню та розумінню специфіки аудіовізуальної творчості, розвитку творчого потенціалу особистості, самостійного критичного мислення, ціннісних орієнтацій, адекватних соціокультурним реаліям.</p>

	<p>Передумовами для вивчення дисципліни є освоєння компонентів загальної та професійної підготовки – «Сценарна майстерність», «Теорія та практика монтажу», «Операторська майстерність», «Основи режисури аудіовізуального твору»..</p> <p>У кінці робочої програми знаходяться необхідні додатки. Додатки є важливим засобом збагачення змісту навчальної книги. У вигляді додатків доцільно давати різні матеріали, що доповнюють або ілюструють основний текст. Додатки за своїм характером та змістом повинні стосуватися всієї книги в цілому або її окремих частин, а не окремих часткових питань. Не допускається включати до книги додатки, що не мають безпосереднього відношення до теми книги (Додатки 1, 2).</p>
<p>Заплановані результати навчання</p>	<p>Мета курсу: знайомство з принципами та прийомами дисципліни «Сценарно-режисерська діяльність» спрямовано на реалізацію сучасної концепції освіти студентів вищих навчальних закладів України з кіно-, телемистецтва. Сприяти формуванню професійних і високих базових знань та компетенцій у здобувачів вищої освіти на основі засвоєних ними знань з сценарної майстерності та режисури ігрового, документального, телевізійного фільму. Основою яких є ґрунтовна підготовка з фахової дисципліни у поєднанні з орієнтацією на світові проблеми кіно та телебачення в галузі інформаційних технологій.</p> <p>Метою курсу є ознайомлення з сучасними технологіями, що застосовується в галузі кіно та телебачення.</p> <p>Завдання курсу полягають у наступному:</p> <ul style="list-style-type: none"> – засвоєння широкого спектру інформаційних технологій що є в інформаційному просторі – отримання студентами теоретичних знань і практичних навичок при розробці проектів, екранних творів і втілення творчих задумів у медіапродукті;

– формування власної думки та бачення світу.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування компетентностей, а саме:

ІК 1. Здатність розв'язувати складні задачі режисури через володіння інформаційними технологіями та виправлення проблем пов'язаних з комунікацією. Набуття навичок створення професійних кадрів та їх трансформація в простір інтернету.

ЗК

ЗК01. Здатність вчитися та оволодіти сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК04. Здатність розробляти та керувати проектами.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

ФК

ФК03. Здатність застосовувати сучасні методи та засоби аналізу та прогнозування складних проблем професійної діяльності.

ФК04 Здатність приймати ефективні рішення при невизначених умовах та вимогах, управляти стратегічним розвитком та поточною діяльністю виробничого колективу в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва.

ФК05 Здатність до експертної та консультативної діяльності в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва.

ФК06. Здатність до педагогічної діяльності в сфері мистецької освіти, викладання фахових дисциплін.

ФК07. Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації в аудіовізуальному мистецтві та виробництві.

	<p>ФК08. Здатність самостійно розробляти та професійновтілювати аудіовізуальні проекти, створювати аудіовізуальні твори.</p> <p>ФК09. Здатність здійснювати редакторсько-сценарну / продюсерську/ режисерську/ операторську / звукорежисерську діяльність в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва на вищому, керівному, рівні.</p> <p>ФК10. Здатність критично оцінювати художню якість аудіовізуального продукту та обґрунтовувати експертні висновки.</p> <p>ФК 12. Здатність керувати власною кар'єрою та безперервно продовжувати освіту;</p> <p>ФК 14. Здатність до організації професійної колективної діяльності з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.</p> <p>У процесі засвоєння дисципліни магістри мають набути таких соціальних навичок (soft-skills):</p> <ul style="list-style-type: none"> вміння подавати себе і вітатися з іншою людиною; вміння керувати голосом, емоціями, зберігати спокій і бути щирим; вміння підтримувати бесіду та презентувати себе в колективі; вміння приймати компліменти і адекватно реагувати на критику.
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПРН 7. Оцінювати якість аудіовізуальних творів, враховувати ризики при їх виробництві.</p> <p>ПРН 9. Вміти керувати професійним колективом.</p> <p>ПРН 11. Приймати оптимальні рішення у творчо-виробничій діяльності у складних непередбачуваних умовах.</p>
<p>Передумови для вивчення</p>	<p>«Сценарна майстерність», «Теорія та практика монтажу», «Операторська майстерність», «Основи режисури»</p>

дисципліни	аудіовізуального твору».
Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни:	<p>Технічне й програмне забезпечення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - технічне мультимедійне обладнання, камери, мікрофони, монтажна станція, штативи; - програмне Premiere Pro, Adobe Audition, Adobe Photoshop, Microsoft Office (Power Point, Word), Zoom, Moodle, репозитарій). <p>Навчальна література, опрацювання першоджерел.</p> <p>Система електронного забезпечення навчання – Moodle, в якій розміщуються допоміжні матеріали до теоретичного курсу дисципліни.</p> <p>Методичне забезпечення практичних занять – мультимедійні презентації, навчальні, відео-фільми.</p> <p>Ілюстративний графічний матеріал, завдання для самоперевірки.</p>
Політика дисципліни	<p>Усі кредити, отримані під час формальної, неформальної, інформальної освіти, в тому числі під час навчання за кордоном або віртуальної мобільності, зараховуються згідно «Процедури визнання результатів навчання»(http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/2_1_prot_zabezp_yakist_osvita.pdf).</p> <p>Забезпечення виконання принципів академічної доброчесності здійснюється відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/regulations_academic_integrity_2022.pdf).</p>
Мова викладання	Українська

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання	денна
Кількість кредитів – 6	Спеціальність :021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»	Обов’язкова	
	Ведучий програм телебачення	Семестр	1, 2
Модулів – 1	Освітній рівень: другий (магістерський)	Аудиторні години:	
Загальна кількість годин – 180		Лекції:8	Практичні:40
		Самостійна робота 132 год.	
		Вид контролю: залік, екзамен	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Історія розвитку кіно, телебачення та сучасний стан аудіовізуального мистецтва.

Початок іде від малюнків на скелях, малюнки на бумазі, що винайшли в Китаю105 рік н.е.. Надалі еволюція основи для зображень дійшла до полотна. Воно почало використовуватись для живопису в Італії з XVI сторіччя. Фотосправа отримала розвиток

16-19 сторіччя на грані двох наук: оптики і хімії.. Вперше фільм «Вихід робітників із фабрики» показали 22 березня 1895 року на конференції, присвяченій розвитку французької фотопромисловості.

Цей же фільм відкрив знаменитий перший платний кіносеанс з десяти фільмів в Парижі в підвалі «Гран-кафе» на бульварі Капуцинок 28 грудня 1895 року. З цього часу іде відлік початку кіновиробництва всього світу. В Україні телебачення, як професійне мовлення, з'явилося у 1951 році. Проте, першу офіційну спробу прямого ефіру в УРСР було здійснено 1 лютого 1939 року. Зйомка відбувалася в маленькій київській студії. Тривалість трансляції становила 40 хвилин, у ході якої було передано портретні зображення «вождів СРСР». У 1951-1952 роках Київ увійшов у першу десятку європейських столиць, де постало електронне телебачення.

У 1953 році було закінчено будівництво Київського телецентру на Хрещатику. Телестанцію приймали вже 7 тисяч телевізорів – спочатку одноканальних, а згодом – триканальних. Подивитися передачі ходили до сусідів, родичів, друзів.

Тема 2 Пошук творчої індивідуальності. Термінологія. Розкадровка. Зйомка в павільоні і на натурі.

Всі ми різні і роботи наші будуть різними, але наша індивідуальність напряму залежить від досвіда, бажання і знань що дадуть змогу бути яскравим, неординарним та успішним. Все, що торкається екранних мистецтв має свої закони, свою термінологію, методику. Треба чітко усвідомити що значать терміни прийняті в кіно і на телебаченні, хто кому малює розкадровку та з якою метою та взагалі що це і навіщо?

Тема 3. Дикторський текст, фонограма, робота з акторами.

Дикторський текст дуже важливий момент в аудіовізуальному творі. Від складення конструкції самого тексту зважаючи на тему

фільму залежить ступінь сприймання роботи глядачем. Схема режисерської розробки аудіовізуального твору обумовлює наявність чи відсутність диктора, що озвучує пропонування текст, зважаючи на діючі закони побудови дикторського тексту. Фонограма як і сам фільм є чорнова та чистова, а робота з акторами починається з кіно проб у підготовчий період.

Тема 4. Написання літературного сценарію та режисерського сценарію.

Написання сценарію дуже важлива річ. Кожен автор працює над дослідженнями теми по-своєму, але є загальні правила. Ви побачите, що дослідження залежать не лише від напряму Ваших дій, а й від характеру матеріалу – "матеріал визначає метод". Існує три етапи створення сценарію і кожен режисер через це проходить свідомо чи ні. Етап перший: вибір теми. Етап другий: збір інформації. Етап третій: написання сценарію. У кожного в кіногрупі своя задача тому створення фільму, як і кваліфікаційної роботи, колективний труд.

Тема 5. Відеовиробництво серіалів та документальних фільмів.

Важливо усвідомлювати складність та важливість створення професійного відео контенту. Згідно з соціальними опитами останніх років, телевізійний серіал цікавий основній масі глядачів тим, що створює особливий світ, що живе і розвивається по своїх законах і що включає в себе глядача (в емоційному плані). Кожний серіал - це свій набір символів, думок, свої особливості постановки і реалізації ідеї, часто своя мова (особливо характерно для історичних і фантастичних серіалів). І разом з тим існують закономірності, що простежуються у всіх серіалах; деякий каркас, що є основою і забезпечує успіх серіалу як жанру. (Зокрема, це емоційна насиченість сюжету, ефект присутності, вироблювана деякою театральністю, властивою серіалам (театральні прийоми як в акторській грі, так і в манері зйомки), про що говорили багато які

кінорежисери. Це забезпечує залучення глядача в «події». У деяких серіалах - логічна незавершеність серії, обрив дії в найбільш напружений момент - ефектний психологічний прийом (давно відомо, що краще запам'ятовується і викликає цікавість саме незавершеність).

Темою для документальних фільмів найчастіше стають історичні події, культурні та соціальні явища, відомі особистості та товариства. Документальні стрічки підвищують обізнаність про долю тих, хто постраждали від війни, часто привертаючи увагу до питань, які випускають із поля зору мейнстримні ЗМІ. Вони можуть консолідувати громадську думку, викликати емпатію та надихати на дії, спонукаючи уряди та організації втручатися і надавати допомогу.

Велику кількість українських документальних стрічок помилково називають фільмами, що документують війну або ж фіксують воєнні злочини. Але це не так. Фільми в основу яких покладено знімання реальних подій та осіб мають художню складову, зрозумілий глядачу розвиток подій, є документальні фільми. Зйомка подій війни без монтажу і втручання режисера, документ злочину.

Тема 6. Монтаж. Експерименти Льва Кулешова. Закони монтажу. Авторська естетика.

Історія розвитку поглядів на монтаж сповнена драматизму і заслуговує на те, щоб бути переказаною. Рівно 107 років тому, в 1917 році, Л.Кулешов написав: "Для того, щоб зробити картину, режисер повинен скомпонувати окремі зняті шматки, безладні та незв'язні, в одне ціле і зіставити окремі моменти в найбільш вигідній, цілісній і ритмічній послідовності, також, як дитина складає з окремих, розкиданих кубиків з літерами ціле слово або фразу. У цьому вислові сказано практично найголовніше про монтаж. Монтаж є спосіб компонування змісту та сенсу твору з

окремих "кубиків". Для виразності твору потрібен творчий пошук найбільш "вигідних" варіантів поєднання окремих моментів (сцен, подій або дій). І. головне, метод, котрим все це досягається, є метод **зіставлення** шматків. А отримана, методом найбільш вигідного зіставлення моментів, послідовність повинна мати ритмічну організацію. Декількома роками пізніше Л.Кулешов проведе ряд експериментів, які отримають світову популярність і стануть хрестоматійними поясненнями двох головних функцій монтажу в кіно. Перший експеримент – "географічний". Другий експеримент – знаменитий "ефект Кулешова". Приводом для нього слугувала суперечка.

Все, що стосується творчості в кіно і на телебаченні, ґрунтується на тих чи інших "вигадках" нашого сприйняття та "механізмах" роботи свідомості. На закономірності побудови кадрів при зйомці та чіткість виконання авторських завдань при монтажі впливають більше двадцяти - тридцяти особливостей нашого сприйняття.

Ці десять принципів монтажу поширюються на всі види та жанри фільмів: від ігрового до навчального, від документального до мультиплікаційного, так само як і на всі види телевізійних передач: від інформації про новини до будь-яких спортивних змагань, від записів політичних розмов до трансляції вистав з театру. Без урахування цих принципів у вирішенні того чи іншого творчого завдання просто неможливо обійтися.

Кіноестетика – це образна аудіовізуальна форма, через яку режисер втілює свій задум, розповідає історію специфічними кінематографічними засобами. Кожен режисер має свій кіноінструментарій, завдяки якому його художній стиль і естетика фільму набуває унікального, неповторного та впізнавання. характер.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				Кіл ькіс	Зас оби діаг нос тик и
	у сь ого	у тому числі				
		л	п	СР С		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Модуль 1.						
Тема 1. Історія розвитку кіно, телебачення та сучасний стан аудіовізуального мистецтва.	23	1	2	20		
Тема 2 Пошук творчої індивідуальності. Термінологія. Розкадровка. Зйомка в павільоні і на натурі.	27	1	6	20		
Тема 3. Дикторський текст, фонограма, робота з акторами	27	1	6	20		
Тема 4. Написання літературного сценарію та режисерського сценарію.	30	2	8	20		
Тема 5. Відеовиробництво серіалів та документальних фільмів.	31	1	8	22		
Тема 6. Монтаж. Експерименти Льва Кулешова. Закони монтажу. Авторська естетика.	42	2	10	30		
РАЗОМ	180	8	40	132		

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми, коротка анотація змісту	Кількість годин	Кількість балів
Модуль 1.			
1	Тема 1. Історія розвитку кіно, телебачення та сучасний стан аудіовізуального мистецтва.	23	
2	Тема 2 Пошук творчої індивідуальності. Термінологія. Розкадровка. Зйомка в павільоні і на натурі.	27	
3	Тема 3. Дикторський текст, фонограма, робота з акторами	27	
4	Тема 4. Написання літературного сценарію та режисерського сценарію.	30	
5	Тема 5. Відеовиробництво серіалів та документальних фільмів.	31	
6	Тема 6. Монтаж. Експерименти Льва Кулешова. Закони монтажу. Авторська естетика.	42	

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми, коротка анотація змісту	Кількість годин	Кількість балів
Модуль 1.			
1	Тема 1. Історія розвитку кіно, телебачення та сучасний стан аудіовізуального мистецтва.	2	
2	Тема 2 Пошук творчої індивідуальності. Термінологія. Розкадровка. Зйомка в павільоні і на натурі.	6	
3	Тема 3. Дикторський текст, фонограма, робота з акторами	6	
4	Тема 4. Написання літературного сценарію та режисерського сценарію.	8	
5	Тема 5. Відеовиробництво серіалів та документальних фільмів.	8	
6	Тема 6. Монтаж. Експерименти Льва Кулешова. Закони монтажу. Авторська естетика.	10	

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Вид самостійної роботи	Кількість годин	Кількість балів
Модуль 1.			
1	Тема 1. Історія розвитку кіно, телебачення та сучасний стан аудіовізуального мистецтва.	20	
2	Тема 2 Пошук творчої індивідуальності. Термінологія. Розкадровка. Зйомка в павільоні і на натурі.	20	
3	Тема 3. Дикторський текст, фонограма, робота з акторами	20	
4	Тема 4. Написання літературного сценарію та режисерського сценарію.	20	
5	Тема 5. Відеовиробництво серіалів та документальних фільмів.	22	
6	Тема 6. Монтаж. Експерименти Льва Кулешова. Закони монтажу. Авторська естетика.	30	

**ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ З
ДИСЦИПЛІНИ ТА
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ
НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ
(Формуються відповідно до програмних результатів
навчання ПРН)**

№ п/п	ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ
1	ПРН 7. Оцінювати якість аудіовізуальних творів, враховувати ризики при їх виробництві.	Вміє оцінювати малюнок режисури, композицію кадра, звукове рішення аудіовізуального твору. Якість кадру та формат в якому подана робота.
2	ПРН 9. Вміти керувати професійним колективом.	Вміє налаштувати колектив на виконання завдання, підтримує робочі стосунки.
3	ПРН 11. Приймати оптимальні рішення у творчо-виробничій діяльності у складних непередбачуваних умовах.	Вміє в складних у мовах виконання зйомки прийняти правильне рішення, оптимальне в даному випадку.

МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Діяльність здобувача вищої освіти:

- слухання лекцій, із застосуванням комунікативно-інформаційних технологій (презентацій, відео), розповідь, пояснення, бесіда;
- виконання завдань практичної роботи;
- колективні дискусії, навчальні ділові ігри, перегляд навчальних відео-фільмів;

- підготовка презентацій, доповідей;
- індивідуальна науково – дослідницька робота (есе);
- виконання творчих завдань та їх аналіз.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика виставлення оцінок.

Перевірка та поточне оцінювання знань студентів проводиться протягом семестру. Кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента.

У випадку не виконання студентом усіх передбачених робочою програмою форм поточного контролю він не допускається до екзамену. Студент може здати борги на атестаційному / заліковому тижні (строго до взаємоузгодженого розкладу).

За рішенням кафедри студентам, які брали участь в позанавчальній науковій діяльності або виконували узгоджені з лектором індивідуальні форми роботи, присуджуються додаткові бали, кількість яких залежить від об'єму виконаної роботи та значимості досягнених результатів.

Політика академічної поведінки та доброчесності.

Під час роботи в аудиторії необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем. У разі загострення конфлікту він має обговорюватися у порядку, визначеному відповідним положенням Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Норми академічної етики: дисциплінованість; відповідальність; дотримання субординації; академічна доброчесність.

Плагіат та інші форми академічної недоброчесності є неприпустимими. У разі виявлення будь-якої форми плагіату завдання / робота не зараховується.

Використання під час аудиторної роботи гаджетів припустимо виключно з навчальною метою. Звук виклику мобільного телефону має бути відключеним.

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються:

1. Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, тестування, залік, екзамен.
2. Самостійна робота.
3. Презентація результатів виконаних завдань, самоаналіз.

ФОРМИ ПЕРЕВІРКИ ТА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Контрольні заходи передбачають поточний і семестровий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти навчальної дисципліни. Однією з форм поточного контролю є модульний контроль.

Семестровий контроль здійснюють у формі заліку або екзамен відповідно до навчального плану. Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання 60% практичних робіт. Семестрова оцінка у формі заліку є арифметичною сумою балів, отриманих здобувачем вищої освіти впродовж семестру за всі види роботи за навчальною дисципліною.

Екзамен проводиться у формі презентації, відповідно до обраної теми. Екзаменаційна оцінка є арифметичною сумою балів (максимально 100 балів) за практичні роботи, виконані протягом семестру і самостійні роботи у формі доповіді/есе.

Для переведення семестрової оцінки за освітнім компонентом в оцінку за національною шкалою («незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно» в разі екзамену або «зараховано», «не зараховано» в разі заліку) використовують шкалу, що зазначено в пункті 3.8 Положення про організацію освітнього процесу в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

КРИТЕРІЙ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для екзамену / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацювати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ЄКТС

Національна шкала	Відсоток	Шкала ЄКТС
відмінно	90 – 100%	A – відмінно – відмінне виконання роботи з незначною кількістю помилок
добре	83 – 89%	B – дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
добре	75 – 82%	C – добре – загалом правильна робота з кількома грубими помилками
задовільно	67 – 74%	D задовільно – посередньо, зі значною кількістю недоліків
задовільно	60 – 66%	E достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії оцінки
незадовільно	21 – 59%	FX незадовільно – для одержання кредиту потрібне деяке доопрацювання
незадовільно	0 – 20%	F незадовільно – здобувач вищої освіти має відвідати факультативні заняття для повторного опрацювання й подальшого оцінювання освітнього компонента

Питання до екзамену

1. Що таке режисерська імпровізація?
2. Творчі стосунки актора і режисера на репетиції.
3. Дія та контр дія у фільмі.
4. Як робити режисерський аналіз сценічного уривку.
5. Темп і ритм в кіно
6. Мізансцена – мова режисера.
7. Жанр фільму. В чому він проявляється?
8. Кастинг виконавців .
9. Форма і зміст.
10. Характер – сукупність особливостей героя.
11. Роль музики в кіно і на ТБ .
12. Підтекст.
13. Визначальні події у драматичному творі. Початкова подія.
14. Творчі стосунки оператора і актора у фільмі.
15. Роль освітлення у фільмі. Світлова партитура.
16. Що таке задум?
17. Для чого потрібна акторові режисерська експлікація фільму?
18. Сюжет і фабула. Спільне і відмінне.
19. Авторська відповідальність режисера.
20. Телевізійний документальний портрет.
21. Основні стадії роботи над фільмом.
22. Принцип рівноваги в композиції кадру.
23. Призначення літературного сценарію.

24. Мізансцена в театрі, в кіно, на телебаченні.
25. Режисура інформаційних жанрів телебачення.
26. Технологія виробництва екранного твору.
27. Розкадровка екранного твору.
28. Реаліті-шоу та особливості його створення.
29. Кадр, його зміст та ритм.
30. Етапи розвитку кіномови екранних мистецтв.
31. Призначення і функції режисерського сценарію.
32. Блогери і блогерство в Інтернеті
33. Рухома камера і її значення з погляду створення форми та стилю фільму.
34. Внутрішньокадровий монтаж.
35. Репортаж спровокованої ситуації.
36. Види монтажу по Л. Кулешову.
37. Об'єктивна і суб'єктивна камери.
38. Час і простір в кіно.

СТОРІНКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ НА MOODLE

<https://du.luguniv.edu.ua/>

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література основна

Основна:

1. Котов Д., Ширяєв В. Сценарна майстерність. Київ : Паблішер, 2020. 256 с.
2. Десятник Г.О. Професія : Режисер кіно і телебачення. Київ : Інститут журналістики КНУ, 2018. 88 с.
3. Ширман Р. Режисура документального кіно і телевізійного фільму. Київ : КНУ, 2015. 132 с.
4. Тарковський А. Закарбований час. Київ : Альтекспрес, 2011. 268 с.
5. Яковець А.В. Телевізійна журналістика. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2009.
6. Лупий Я.В., Нагайцев А.Е. Не бедный мальчик Онегин, а добрый приятель поэта. Вариант экранизации романа в стихах. Одесса : Астропринт, 2008.
7. Мусієнко О. Українське кіно: тексти і контекст. Київ : Глобус-Прес, 2009. 432 с.
8. Зубавіна І.Б. Час і простір у кінематографі : монографія. Київ : Щек, 2008.
9. Тримбач С. Олександр Довженко: Загибель богів. Ідентифікація автора в національному часо-просторі. Вінниця : ГЛОБУС-ПРЕС, 2007. 796 с.
10. Миславський В. Н. Кінословник. Терміни, визначення, жаргонізми. Харків, 2007. 328 с.
11. Ілленко М. Кіно. Шпори для абітурієнтів. Київ, 2005.
12. Миславский В. Н. Кино в Украине (1896 - 1921). Факты. Фильмы. Имена. Харьков : Торгсинг, 2005. 576 с.
13. Сайбеков М., Калашник О. Роль звукового оформлення в кіномистецтві: технічні аспекти. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/72-3-10>

Допоміжна:

1. Брюховецька Л. Приховані фільми: Українське кіно 1990-х. Київ : АртЕк, 2003. 384 с.
2. Мащенко І.Г. Телевізійні аномалії: мас-медійні історії в деталях.

- Київ : ЗАТ "Телекур'єр", 2005. 216 с.
3. Баканурский А. Жизнь, игра, театральность. Одесса : Студия «Негоциант», 2004.
  4. Горпенко В.Г. Пластика фільму. Київ : Мистецтво, 1984.
  5. Госейко Л. Історія українського кінематографа. 1986 – 1995. Київ : КІНО-КОЛО, 2005. 464 с.
  6. Довженко О.П. Україна в огні: Кіноповість, щоденник. Київ : Рад. письменник, 1990. 416 с.
  7. Ілленко Ю. Парадигма кіно. Київ : Абрис, 1999.
  8. Загданский Е.П. От мысли к образу. 2-е изд. Київ : Мистецтво, 1990. 161 с.
  9. Левчук Т., Ілляшенко В. Кінорежисура. Київ, 1981.
  10. Кісін В.Б. Із творчої спадщини. Київ : КМ Academia, 1999.
  11. Кісін В. Режисура як мистецтво та професія. Життя. Актор. Образ : Із творчої спадщини. Київ : Видавничий дім «КМ Academia», 1999. 268 с.
  12. Сайбеков М. Г., Мішин А. В., Калашник О. П. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи бакалавра для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво. Полтава: ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Полтава, 2024. 45 с.
  13. Скуратівський В. Екранні процеси в соціокультурних процесах ХХ сторіччя Київ : Мистецтво, 1998.
  14. Фількевич Г.М. Співдружність муз. Театр – музика – кіно : монографія. Київ : Київськ. нац. ун-т театру, кіно і телебачення ім. І.К. Карпенка-Карого. 76 с.
  15. Цвіркунов В. В. Сюжет (деякі питання теорії). Київ : Вид-во АН УРСР, 1963.
  16. Шимон О. Сторінки з історії кіно на Україні. Київ : Мистецтво, 1964. 149 с.
  17. Ейзенштейн С. Естетика кіномистецтва. Дослідження, статті, лекції. Київ : Мистецтво, 1978. 310 с. 14

Інформаційні ресурси:

1. Державне агенство України з питань кіно. URL: <https://degkino.gov.ua/> (дата звернення: 02.05.2020)
2. Офіційний сайт Одеської обласної організації НСФХУ. URL: <https://www.facebook.com/NSPAU> (дата звернення: 02.05.2020)

3. Офіційний сайт Одеського відділення Національної Спілки кінематографістів України. URL: <http://nsku.od.ua/novosti/712-kiramuratovakinokonkurs-2019.html> (дата звернення: 02.05.2020)
4. Офіційний сайт UA:Культура. URL: <https://culture.suspilne.media> (дата звернення: 02.05.2020)
5. Брюховецька Л. Кіномистецтво. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.. Київ : Логос, 2011. 391 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/149237948.pdf> (дата звернення: 02.05.2020)
6. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 02.05.2020)
7. Он-лайн бібліотека. URL: <http://www.lib.com.ua> (дата звернення: 02.05.2020)
8. Гоян В. Телерепортер як професія: творчо-виробничі аспекти сучасної репортажної тележурналістики. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=23144>
9. Лебедєв М. Майстерність телеоператора. Історія професії. URL: 1tvs.com/ua/articles/masterstvo-teleoperatora-istoriya-professii
10. Лісневська А. Режисерсько-операторські аспекти фахової підготовки телевізійних репортерів. // *Синопсис*: текст, контекст, медіа. – 2015. – № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stkm_2015_1_6.

Показчики

Показчики мають стати обов'язковим структурним елементом підручників та навчальних посібників. Вони полегшують користування книгою. До предметного показчика необхідно включати основні терміни і поняття, що зустрічаються у книзі, а до іменного – прізвища та ініціали тих осіб, відомості про яких можна знайти в книзі.

Поруч з терміном у предметному показчику або прізвищем у іменному показчику через кому проставляються номери сторінок, на яких цей термін або прізвище зустрічаються. Терміни у предметному показчику та прізвища в іменному показчику пишуться в один стовпчик та розташовуються строго в алфавітному порядку. Групу термінів або прізвищ, що починаються з однієї літери, відділяють від наступної групи пробілом.

Термінологія посад

Продюсер (producer)

Головна людина на кіновиробництві. Продюсери збирають докупи гроші та концепт для вимог продакшну. Вони наймають усіх інших, їх слово – останнє стосовно важливих питань. (У ідеальному світі) продюсери приймають удар на себе, якщо фільм провалюється у прокаті.

Виконавчий продюсер (executive producer)

Виконавчі продюсери – це гроші. Вони надають не менш 25%

фінансування фільму. Або ж це актори, які грають ролі у фільмі та змушують продюсера давати їм бонусні кошти.

Сценарист (screenwriter)

Сценаристи, пишуть сценарії для фільмів.

Режисер (director)

Режисери керують акторським складом та рештою команди, щоб відзняти матеріал для фільму. Головний у створенні фільму.

Композитор (composer)

Робить музику для фільму.

Оператор-постановник (director of photography aka cinematographer)

Ця людина керує командою людей з камерами та світлом. А також приймає усі артистичні (а інколи тому й технічні) рішення стосовно фінальної картинки фільму.

Художник-постановник (production designer)

Вирішує, як мають виглядати кадр, костюми, реквізит та різного роду візуальні ефекти.

Монтажер (editor)

Склеює фільм до купи. Раніше – буквально, тепер – використовуючи цифрові програми для монтажу.

Помічник монтажера (assistant editor)

Допомагає монтажерові склеювати фільм.

Кастинг-директор (casting director)

Шукають та підбирають акторів.

Акторський склад (cast)

Це усі артисти у кадрі фільму. У титрах їх розміщують по-різному – в алфавітному порядку, в порядку появи у кадрі, у порядку важливості та статусу. Якщо ти просто тусувався у масовці, навряд тебе згадають у титрах.

Перший помічник режисера (first assistant director)

Керує майданчиком, слідкує за тим, щоб команда знаходилась на своїх місцях та за щоденним графіком зйомок (який зазвичай дуже щільний).

Другий помічник режисера (second assistant director)

Сидить на обзвоні, щоб актори прибули на зйомки вчасно.

Постановник трюків (stunt coordinator)

Вирішує, які трюки потрібно зняти та керує каскадерами.

Каскадер (stunt double)

Виконує трюки.

Арт-директор (art director)

Аналогічний художнику-постановнику.

Дизайнер (designer)

Оформлює майданчик.

Оператор (camera operator)

Тримає камеру та знімає, допомагає оператору-постановнику.

Оператор зі стедікамом (steadycam operator)

Людина, яка керує стабілізатором (стедікамом).

Технік руху (motion control technician)

Керує різними драбинами, кранами та іншими потрібними для зйомки агрегатами.

Сценарний супервайзер (script supervisor aka continuity supervisor)

Слідкує за тим картинка відповідає сценарію (як і за виглядом, так і за часом) впродовж усіх дублів.

Звукоінженер (production sound mixer)

Відповідає за запис усіх необхідних звуків на майданчику.

Помічник звукоінженера (boom operator)

Тримає палку, до якої прикріплений основний мікрофон, «вудка».

Стиліст (key makeup artist)

Вони роблять акторів дуже красивими (або навпаки), залежно від того, яку ціль необхідно досягнути..

Фотограф (on-set photographer)

Знімає бекстейдж-фотографії.

Звукоінженер зі зведення (mixer)

Зводить треки до купи під наглядом супервайзера звуку.

Виконавець шумових ефектів (foley artist)

Робить звуки битого посуду та ударів меча.

Розкадрувальник (storyboard artist aka production illustrator)

Малює розкадровку – набір ілюстрацій та картинок для планування послідовності та зйомки сцен.

Термінологія спілкування

Антураж - оточення, середовище, навколишня обстановка.

Загальний план - (середній, крупний, далекий плани, деталь)

Вступні титри - (також відкриваючі, початкові або великі титри) - це текстовий ряд, що відображається в кінофільмах, телевізійних передачах або відеоіграх.

Кадр - монтажне поняття в кінематографі, що позначає відрізок кіноплівки, на якому відбито безперервну дію між пуском та зупинкою кінознімального апарату, або між двома монтажними склейками.

Кадрик - один з багатьох фотографічних зображень за секунду. Відео має 25 кадрів за секунду, кіно створене на плівці 24 кадри за секунду.

Мізансцена - розташування акторів на сцені в певному поєднанні з навколишнім середовищем

Панараміювання – здебільшого плавний рух камери ліворуч чи праворуч вгору, вниз і т.п.

План – те саме що кадр.

Розкадровка - це візуальний план вашого відео. Він складається з серії мініатюрних зображень, які передають те, що відбувається у вашому відео, від початку до кінця. Він також включає примітки про те, що відбувається у кожному кадрі. Готове розкадрування виглядає як комікс або діафільм.

Синопис — короткий переказ сюжету книги, фільму, спектаклю тощо.

Статична зйомка – характеризується тим, що відеокамера під час запису перебуває у нерухомому положенні.

Сценарна заявка — це схематичний «ескіз» майбутнього сценарію, що уточнює його внутрішні складові: тему, ідею, основні епізоди та їх теми, композицію, дійових осіб, конфлікт, художній образ (сценарний хід), жанр, засоби втілення задуму, єдину дію, графік монтажу сценарного матеріалу, основні місця дії, назву сценарію, його прив'язку до конкретної аудиторії.

Композиція - фундаментальна категорія художньої культури, суть якої полягає у наявності певних правил, за якими автори будують твори просторових і часових мистецтв.

Кліповий монтаж - це скоріше не прийом, а стиль, манера екранного викладу. Ця манера може бути застосована при використанні майже будь-якого з перерахованих вище прийомів. Слово *slip* в англійській мові має кілька значень: "стрижка", "стригти; відсікати, обрізати", "швидка хода" і навіть "зухвала, нахабна дівчина".

Словом "кліп" в кінематографії позначають "короткий екранне твір, що відрізняється клоччасту подачі матеріалу"

Лібрето - (з італ. *libretto* “книжечка”) – текст музично-сценічного твору, наприклад, опери, балету, оперети, сценарний переказ майбутнього фільму.

Тритмент = **Лібрето** – короткий виклад історії, дій, що в ній відбуваються.

Перебивка - окремих кадр, який містить у собі об'єктів, що відображені у сусідніх кадрах (у попередньому і наступному).

Полікадр - англійською кадр, складений з кількох образотворчих шматків, називається "multiple shot" - складовий, складений з частин, множинний кадр

Рефрен - припів, що повторюється, широко поширений в народних піснях та інших музичних формах. Повтор кадру але в інших умовах.

Стоп-кадр – зупинка зображення, наче фотографія. Може бути різної тривалості.

Саундтрек - звукова доріжка (англ. *soundtrack*) — звукове оформлення будь-якого матеріалу, наприклад, фільму, мультфільму або комп'ютерної гри, а також інформація з цим оформленням, записана на фізичному носії інформації

Сюжет — різновид наративу, сукупність подій у художньому творі, пов'язаних причинно-наслідковими зв'язками, що розкриваються в певній послідовності. Сюжет є трансформацією фабули, котра містить події в логічній та часовій послідовності, тоді як в сюжеті ця послідовність може порушуватися.

Точка зору камери - все те, що бачить глядач на екрані, видається йому з погляду камери. Адже точку зйомки, ракурс і крупність об'єкта, що знімається, вибирає режисер. Таким чином, усе, що

відбувається на екрані, глядач бачить "очима режисера", з його авторської точки зору, з точки зору стороннього спостерігача, як би з "об'єктивної позиції", "об'єктивної камери". Як змусити глядача "побувати у шкурі" наших дійових осіб? Тому режисери і вдаються до прийому "суб'єктивної камери", коли камера стає одним із героїв.

Трансфокатор – об'єktiv із змінною фокусною відстанню

Тревелінг - прийом кіно - або телезйомки при русі з однієї точки на другу.

Фабула — хронологічне, послідовне зображення подій у художньому творі, на відміну від сюжету, де події можуть зображатися непослідовно, в нехронологічному порядку або з пропусками. Фабула — чинник сюжету, його ядро, що визначає межі руху сюжету в часі й просторі; розповідь про події, змальовані в епічних, драматичних, ліро-епічних творах. Фабула й сюжет можуть збігатися, якщо викладені в обох випадках у чіткій причинно-часовій послідовності.

Додаток 1

Робоча назва фільму:

оператор

дата

РЕЖИСЕРСЬКИЙ СЦЕНАРІЙ (МОНТАЖНИЙ ЛИСТ) №

№ кадра	План	Зображення	ІЗО сек	Диктор сек	Дикторський текст	мелодія	шуми	Примітка Переміщення камери

Додаток 1, це форма написання режисерського сценарію. Кожен режисер може змінювати графи, добавляя чи зменшує під своє уподобання, але зміст залишається не змінним.

Додаток 2

Сценарна заявка повинна складатись з кількох чинників, що мають продемонструвати готову думку, структуру і цікавість майбутнього твору. Орієнтовна схема написання пропонується:

Основні пункти сценарного плану екранного твору.

1. Тема сценарію.
2. Ідея сценарію.
3. Основні епізоди сценарію.
4. Теми епізодів сценарію.
5. Композиція сценарію.
6. Основні місця дії сценарію.
7. Дійові особи сценарію.
8. Конфлікт сценарію.
9. Жанр сценарію.
10. Художній образ (сценарний хід) сценарію.
11. Засоби втілення задуму сценарію.
12. Розв'язка в сюжеті.
13. Графік монтажу епізодів сценарію.
14. Назва сценарію.
15. Прив'язка до конкретної аудиторії (цільова аудиторія).